

Yttrande - Ett trygghetssystem för alla (SOU 2023:30)

Sammanfattning

SKR välkomnar en översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst (SGI) och delar utredningens bedömning att det finns behov av ökad trygghet och förutsebarhet för de försäkrade, speciellt med beaktande av regelverket kring SGI-skydd, samt stärkt kvalitet och effektivitet i handläggningen. SKR ser fördelar med att införa ett regelverk som baseras på historiska inkomster som den försäkrade haft. Det innebär en direkt koppling mellan det som inbetalats till sjukförsäkringen och det som sedan kan utgöra SGI. SKR ser fördelar med en automatiserad process vilket skulle innebära snabbare handläggning och mindre administration för arbetsgivaren. SKR ser även att det i vissa fall kan finnas behov av en alternativregel till en SGI baserad på historiska inkomster för att skydda exempelvis nyutträdna på arbetsmarknaden.

SKR anser dock att förslagen till vissa delar är ofullständiga och inte tillräckligt genomlysta, bland annat så saknas kostnadsberäkningar och analyser av de olika finansieringsförslagen. Vid en samlad bedömning anser SKR att utredningen inte tillräckligt belyst alla de konsekvenser som kan tänkas bli en följd av förslagen. Regelverket för SGI måste ses som en helhet och det går därför inte att bemöta utredningens förslag i någon del. Med anledning av vissa yrkesgruppers särskilda förutsättningar exempelvis kulturarbetare kan det finnas anledning att göra en egen utredning kring deras SGI-skydd. Det är dock angeläget att processen att hitta en ändamålsenlig SGI fortsättningsvis hanteras skyndsamt.

Allmänna synpunkter

Utredningen har haft i uppdrag att se över SGI. Utgångspunkterna har varit att tillgodose ett bättre skydd än i dag för vissa grupper samt att beakta möjligheterna att övergå till att fastställa SGI utifrån historiska inkomster och att ge förslag på ett system som ger bättre trygghet och förutsebarhet

för de försäkrade. Utredningen ska även ge förslag som leder till stärkt kvalitet och effektivitet i handläggningen och minska risken för felaktiga utbetalningar.

Parallella beräkningssystem mm

Utredningen föreslår en parallellmodell där såväl historisk som aktuell/förväntad inkomst för SGI ska beräknas samtidigt. För SKR framstår den föreslagna modellen som komplex. Det framgår inte på vilket sätt utredaren bedömer att den nya modellen möter upp behoven av ett system som ger bättre trygghet och förutsebarhet för de försäkrade samt stärkt kvalitet och effektivitet i handläggningen.

SKR konstaterar att utredaren identifierat en risk för spekulation och felaktiga utbetalningar vid användandet av uppgifterna i AGI som beräkningsunderlag för historisk SGI (sid. 174). Resonemanget följs dock inte upp senare i betänkandet eller i konsekvensbeskrivningen. Utredaren fokuserar mer på de fördelar som utredningen anser följer med en mer automatiserad process.

Över 2 miljarder betalas årligen ut felaktigt i sjukpenning.¹ Över 90 procent av det som betalas ut felaktigt beror på att individen eller annan aktör lämnar felaktiga uppgifter eller undanhåller information.² Bidragsbrottsligheten fortsätter att öka och brottsuppläggen blir alltmer utbredda och avancerade. Inte sällan finns det en systematik där brottet kan innefatta flera socialförsäkringsförmåner.³ Mot bakgrund av detta önskar SKR att utredaren hade gjort en konsekvensanalys kopplat till risker för utökad bidragsbrottslighet som ett genomförande av förslagen kan medföra. Den föreslagna kvalifikationstiden på en månad är ett exempel som skulle kunna belysas ur det perspektivet.

Konstnärspolitiska stipendier

Utredaren har haft i uppgift att analysera behovet av att utöka SGI-skyddet för mottagare av konstnärspolitiska stipendier. Utredaren föreslår att statliga konstnärspolitiska stipendier ska omfattas av SGI men däremot inte konstnärspolitiska stipendier från kommuner och regioner. Anledningen till detta är att dessa stipendierna endast skulle få en marginell effekt på beräkningen av SGI. Utredningen anger att det kan finnas alternativa sätt för att undvika småbelopp som t ex beloppsgränser men att det inte utretts närmare. SKR tycker att det är bra att SGI-skyddet för gruppen analyseras

¹ Summan inkluderar samtliga felaktiga utbetalningar.

² Försäkringskassan (2023) *Omfattningen av felaktiga utbetalningar inom Försäkringskassans förmåner*. PM2023:8

³ Försäkringskassan (2021) *Myndighetsgemensam lägesbild organiserad brottslighet 2021*, s. 11.

men anser att utredningen inte till denna del är fullständigt utredd och saknar en analys kring mottagarna av konstnärspolitiska stipendier som helhet. Det hade varit önskvärt med en likabehandling kring SGI-skydd för mottagare av konstnärspolitiska stipendier oavsett givare.

Ekonomiska konsekvenser

SKR konstaterar att utredaren resonerar kring olika alternativ för att finansiera de kostnadsökningar som förslagen medför, bland annat sänkt inkomsttak för sjuk- och föräldrapenning eller/och att sänka ersättningsnivån, men utan att lämna något slutligt förslag. Finansieringsförslag är en del av helhetsbedömningen och det är en brist att ett sådant inte har konkretiserats.

När det gäller övriga konsekvenser för arbetsgivarna så har utredaren bedömt att arbetsgivaren inte kommer att beröras nämnvärt vad gäller administrativa förändringar. För SKR framstår det dock som att förslaget på kvalifikationstiden på en månad kommer att innebära ökad administration. Utredningen konstaterar att den största kostnadsökningen utgörs av att fler personer kommer att få tillgodoräkna sig flera olika inkomster när den historiska inkomsten summeras. Detta kan medföra risk för kostnadshöjande effekter för kollektivavtalade försäkringar och villkorsavtal.

Sveriges Kommuner och Regioner
Anders Henriksson
Ordförande